

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
29. JULIJ
1992

Letnik XLVI.
Štev. 30 (2665)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.
30 tolarjev

P. b. b.

„Sosed v stiski“ – 1000. tovornjak

V sedmih tednih je avstrijsko prebivalstvo zbralo okroglih 300 milijonov šilingov za begunce in izgnance iz bivše Jugoslavije. S tem denarjem so ORF, Caritas in Rdeči križ nakupili živila, higienske potrebščine in zdravila, ki so jih s tovornjaki prepeljali na krizna področja. Na široko zasnovano akcijo „Sosed v stiski“ so se odzvali tako posamezniki kot tudi podjetja, šole, fare in druge ustanove. Akcija se nadaljuje, svoj prispevek pa lahko vplačate tudi na konto Poštne hranilnice št. PSK 76 00 111.

Vročina, poletje, dopusti!

Nikoli nam ni prav; pozimi je premrzlo, poleti pa prevroče... Evropa doživlja pasje dneve, kolone avtomobilov se pomikajo proti morju, pa tudi koroški gostinci so zadovoljni, saj so naša jezera polna kopalcev, ki prihajajo od vsepovsod, vedno več pa jih je tudi iz vzhodne Evrope. Prvotna bojazen, da bo manj turistov zaradi bližine vojne vihre, se ni uresničila. Skrbi povzročajo zvišane količine ozona v zraku in zdravniki svarijo pred pretiranim sončenjem. Svetujejo nam, naj čez dan zapiramo okna in zračimo pozno zvečer. Počasi, a zagotovo se bomo morali privaditi na nevarnosti vedno bolj bolnega okolja, saj za resnično zmanjšanje škodljivih snovi v ozračju doslej ne ukrepa še nobena država. Pa vendar, v tej vročini nam ne preostane drugega kot hladna kopal.

Jože Jeraj novi generalni konzul v Celovcu

Slovenski minister za trg in splošne gospodarske zadeve Jože Jeraj je prejšnji teden odstopil. Funkcijo v slovenski (še Peterletovi) vladi je prevzel potem, ko je odstopil minister Maks Bastl, ki je bil vmešan v afero Slovingate.

Slovenska vlada je Jožeta Jeraja imenovala za novega generalnega konzula Republike Slovenije v Celovcu. To pa pomeni, da bo slovenski konzulat v Celovcu povišan na raven Generalnega konzulata Republike Slovenije. S tem ukrepom bo imela Slovenija v Celovcu enako raven zastopstva, kot ga je imela bivša Jugoslavija.

Slovenija bo v dogovoru z avstrijskim zunanjim ministrstvom razširila pristojnost generalnega konzulata v Celovcu tudi na zapadne avstrijske zvezne dežele. Dokončno pa bo Jeraj lahko nastopil mesto generalnega konzula v Celovcu, ko bo za to dala svoje soglasje Republika Avstrija. Takšni so pač postopki ob imenovanju diplomatskih predstavnikov. Z kakšnimi zadržki s strani Avstrije ni računati, tako da bo Jeraj jeseni že v Celovcu.

Zahod se je sprijaznil z etničnim čiščenjem v BiH

Tragedija na tleh nekdanje Jugoslavije še zdaleč ni končana, toda jasno je že, da BiH v prvotni obliki ne bo več, oblast na osvojenih ozemljih pa bo lahko le srbska ali hrvaška. Morebitni poseg Zahoda bo namenjen le vzpostavitvi muslimanskega protektorata v trikotniku Jajce-Tuzla-Visoko.

Srbski osvajaški nacionalizem je kljub mednarodni izolaciji uveljavil svojo hegemonistično geslo o državi vseh

Srbov. Najbolj gnusno etnično čiščenje, ki ga je v najbrutalnejši obliki uveljavil nacionalsocializem, sedaj poteka na Balkanu. Srbskemu sledi hrvaški, tako pri etničnem čiščenju hrvaškega ozemlja kot pri razdelitvi BiH.

Dobršen del krivde za morijo nosi tudi Zahod, ki je s kratkovidno politiko priznanja Hrvaške in BiH spregledal, da sta etnično mešani in da se tam pravica do samood-

ložbe lahko uresniči le z dolgotrajnimi pogajanjimi. Avstrija se je za državno pogodbo pogajala 10 let (!). Kdor pozna zgodovinsko obremenjenost Balkana, ve, da uveljavljane etnično čistih področij pomeni vojno!

Nacionalistična zaslepljenost v službi boja za politično oblast je povzročila reko krvi, opustošenje in bedo od Makedonije do Karlovaca. Državna samostojnost, ki

temelji na toliko žrtvah, ni vredna nič. Odgovorna za to, Miloševića in Tudjmana, pa bi bilo treba postaviti pred nov nurnberški tribunal. Bosanskohercegovaška, hrvaško-srbsko-muslimanska tragedija kljub razdelitvi države še dolgo ne bo zaključena. Potrebna je mirovna konferenca o bivši Jugoslaviji z mednarodno arbitražo, ki naj bi našla konsenz, kako naj bi se narodi miroljubni razšli.

Marijan Sturm

Smolle odstopil

Karel Smolle je v petek na tiskovni konferenci v Ljubljani odstopil kot konzularni zastopnik Republike Slovenije. Za vzrok je navedel „katastrofalno politiko“ ministrskega predsednika Drnovška in zunanjega ministra Dimitrija Rupla.

„Na ključnih pozicijah so še vedno osebe z ekstremnim bremenom iz bivšega komunističnega režima,“ je rekel Smolle. Ruplu očita zanemarjanje odnosov s sosednjimi državami in ustvarjanje novih konfliktov, pa tudi premalo angažiranosti v manjšinski politiki.

Lojze Peterle je na tej konferenci govoril o „notranjepolitičnih posledicah“ za Rupla, Smolle pa je poudaril svojo pripravljenost, da v bodoče z dejanji in nasveti stoji ob strani tistim silam, predvsem na zunajpolitičnem področju, ki so ostale zveste idejam Demosa.

Na Robežu prva bitka na ozemlju ostmarke

V letošnjem avgustu mineva 50 let od robeške bitke. Tedaj se je partizanski bataljon s Primorske preko Koroške prebijal na Štajersko. Na Robežu je 16. avgusta prišlo do spopada z enoto SS, v katerem je bil partizanski bataljon uspešnejši. Ta uspeh je bil za razvoj odporniškega gibanja na Koroškem zelo pomemben. To je bil prvi spopad in hkrati prva partizanska zmaga. Dogodek se je hitro razvedel po vsej Koroški in močno spodbudil nastajanje, širjenje in krepitev protifašističnega gibanja in boja na Koroškem. Bitka na Robežu je bila prva bitka kake partizanske enote na ozemlju ostmarke, na tleh nemškega rajha.

Zveza koroških partizanov bo to obletnico dostojno praznovala v zavesti, da le osveščen odnos do zgodovine privede do konstruktivnega sožitja. Obletnice robeške bitke se ne bomo spominjali v smislu zmagoslavja, temveč v premisleku in spoštovanju do vseh mrtvih, in v zavesti, da smo vsi odgovorni, da se vojna ne ponovi več.

Na spominski proslavi bodo spregovorili predsednik Združenja borcev NOV Slovenije Marjan Dolničar, predsednik Zveze slovenskih organizacij na Koroškem dr. Marjan Sturm in predstavniki avstrijskih borčevskih organizacij.

Udeležimo se te proslave in se dostojno spomnimo vseh tistih, ki so se v drugi svetovni vojni borili in padli za svobodo. Brez njihovega odpora danes ne bi živeli v demokraciji in svobodi.

Zveza koroških partizanov vabi na zgodovinsko proslavo ob 50. obletnici prve in zmagovite bitke proti SS enoti, ki bo

**v nedeljo, 9. avgusta, ob 14. uri
na zgodovinskem kraju na Robežu.**

Na proslavo vabimo vse partizane, aktiviste in demokrate iz Avstrije, Slovenije in Italije, kot tudi vse sedanje borce za pravice koroških Slovencev, za demokracijo in mir med sosedi.

Udeležili se je bodo visoki predstavniki iz Slovenije in Avstrije ter predstavniki borčevskih organizacij iz regije Alpe-Jadran.

Kulturni program bosta oblikovala godba na pihala z Raven na Koroškem in moški pevski zbor „Valentin Polanšek“ z Obirskega.

Pridite z vašimi sorodniki, prijatelji in znanci, da bomo skupaj praznovali ta zgodovinski dogodek, ki je koroškim Slovincem in avstrijskim demokratom vlil poguma za oboroženi odpor proti nacifašizmu.

Velikanske izgube aluminijanskega koncerna AMAG in pred kratkim za širšo javnost presenetljivi zelo slabi rezultati prodaje naftnega podjetja ÖMV so po nekaj letih miru in dobičkov v avstrijski podzavljani industriji spet povzročili nemir. Šef holdinga Austrian Industries Sekyra je sporočil, da je svojčas sprejeti koncept sanacije podzavljane industrije s ciljem plasiranja njegovih delnic na borzi propadel, da pa kljub temu ne moremo govoriti o krizi podzavljane industrije.

KOMENTAR

dr. KRISTIJANA SCHELLANDRA

sati samo napakam vodstva.

Kljub reformam v podzavljani industriji v zadnjih letih, ta še ni začela delati tako, kot je to normalno v privatnih podjetjih. Napihnjena administracija, neupravičeni privilegiji in v primerjavi z rezultati znatno previsoke plače nekaterih menedžerjev še vedno povzročajo previsoke poslovne stroške. Čeprav je ÖMV že pred leti manjši del svojih delnic plasiral na borzah na Dunaju in v Londonu, se še vedno vede kot državno

Samo problemi ali kriza?

Glavni vzroki za trenutne probleme so po njegovi oceni slaba konjunktura na trgih osnovnih surovinskih proizvodov ter pritisk vzhodnoevropske konkurence. V javnih občilih so krožile številke o desetstotnih ogroženih delovnih mestih in tečaj delnic ÖMV je prešel v prosti pad in potegnil za seboj že tako precej izčrpano dunajsko borzo.

V diskusiji o vzrokih ponovne negotovosti o bodočnosti podzavljane industrije se zapostavlja vprašanje, koliko so za nastalo situacijo res odgovorni predvsem zunanji vzroki, slaba konjunktura in vzhodna konkurenca, in koliko so odločilne napake menedžmenta.

Drži, da je na trgih za izdelke osnovne surovinske industrije in predvsem

pri cenah aluminija zelo težavna situacija. Prav tako je res, da je odpiranje vzhoda povzročilo konkurenco za mnoga avstrijska podjetja, ne samo pri surovinah, temveč tudi za proizvajalce tekstilij, avtomobilskih delov in elektroničke. Vzhodna podjetja deloma zavestno ponujajo svoje izdelke po dumpinških cenah, ker želijo osvojiti nove trge, in cene delovne sile in stroški za zaščito okolja so tam znatno nižji.

Toda to ni tako zelo novo in vodstvo podzavljane industrije bo moralo prenesti očišček, da je tak razvoj zaspalo oz. se nanj prepozno ustrezno odzvalo. Tudi izgube v milijardah zaradi povsem napačnih nakupov podjetij v inozemstvu je mogoče pripri-

podjetje: informacijska politika je še vedno prikrojena urniku volitev (nazadnje npr. predsedniškimi), o prodaji in pomembnih odločitvah preko medijev govorijo razni politiki in funkcionarji, kot da podjetje nima tudi drugih lastnikov. Reakcija borz na Dunaju in v Londonu, predvsem tujih investitorjev, je bila temu ustrezna.

Torej ne samo slaba konjunktura in konkurenca, temveč tudi menedžmentska neučinkovitost, nesposobnost in oziranje na politične potrebe privedle do tega, da pomemben del avstrijskega gospodarstva, namesto da bi agiral in si osvojil svoje mesto v novih pogojih v Evropi, spet le reagira na dogajanje in zavzeto ugiba o svoji bodočnosti.

Komentar
Sonje Wakounig

Job – hopper

Gospod Smolle je torej oddal svojo funkcijo, to oznanil na tiskovni konferenci v Ljubljani, razložil, da se ne strinja s politiko novega premiera Drnovška in svojega šefa, zunanjega ministra Rupla. To seveda ni nič novega, saj so bile razprtije med njim in Ruplom na dnevnem redu, večkrat pa je problematika okoli njegove zaposlitve burila duhove tudi v slovenskem parlamentu.

Kot diplomat je Smolle vsekakor nenavadna osebnost in njegovi nastopi v javnosti se gotovo niso vedno pokrivali s funkcijo častnega konzula. Vedno znova ga je namreč zaneslo, da je tudi v tujini napadal slovenske vladne funkcionarje in parlament. V Avstriji mu je uspelo pridobiti močnega zaščitnika, zunanjega ministra dr. Mocka, njegova opora v Sloveniji pa je bivši premier Peterle, ki je bil v petek z njim na tiskovni konferenci.

Smolle je odstopil potem, ko je bilo že znano, da bo konzulat RS v Celovcu povišan v generalnega, tudi ime bodočega šefa je že znano, in Smolle ve, da so stolčki zasedeni. Kot vselej, kadar je bolj ali manj slavno odhajal (od EL, Zelenih, s konzulata na Dunaju), se skuša tudi tokrat postaviti v mučeniško vlogo žrtve.

Zdaj lahko samo ugibamo, s katerega položaja in kje bo v bodoče osrečeval ljudstvo: v Avstriji, Sloveniji, tu in tam? Na vsak način ima v Avstriji „na toplem“ vsaj še dva stolčka: v predsedstvu NSKS in v „svojem“ Centru za manjšine na Dunaju.

Maček navadno pade na vse štiri...

„Report“ Dvojezične trgovske akademije

V izredno pestrem Reportu Dvojezične trgovske akademije ob zaključku šolskega leta so prišli do besede gospodarstveniki, profesorji, šolarji, pa tudi dijaki trgovskih akademij iz tujine. Kot je že v naravi šole, se tudi Report veliko ukvarja z gospodarstvom, seveda pa v njem ne manjka tudi kronike in dogodkov preteklega leta. Report je pravzaprav primerno branje za vse, ki so končali osmo šolsko stopnjo, da bi spoznali to enkratno možnost izobraževanja, saj navdušeni prispevki gojencev zvenijo zelo prepričljivo in optimistično.

Jože Rovšek

Prunk pri socialdemokrati

Prejšnji teden je bil minister za Slovence po svetu dr. Janko Prunk na razgovoru s predstavniki Delovne skupnosti „Avstrijske narodnosti v SPÖ.“ Kot je sam dejal, je spoznal „tretji faktor“ koroških Slovencev. V tem se minister razlikuje od svojega predhodnika, ki je imel v določeni meri zadržke do članov te skupine, saj so se mu zdeli malce „nazanesljivi Slovenci“.

Razumljivo je bilo, da je po prvih demokratičnih volitvah v Sloveniji, nova oblast iskala tudi nove načine, oblike in vsebine odnosa matice do svojih manjšin. Izkazalo se je, da manjšinska vprašanja ne gre ocenjevati iz zgolj centralne slovenske optike, temveč da je treba upoštevati specifične pogoje, v katerih te živijo. Idejnopolitična in strankarska diferenciacija je realnost, kategorizacija v „dobre in slabe“ Slovence pa napačna.

V zadnjih 70 letih je koroškim Slovincem škodovalo tudi to, da so sami pristajali na „dobre in slabe“ zelo radi sami izločevali ljudi iz svojih vrst, češ da „niso več naši“, največkrat iz ideoloških razlogov (črni in rdeči klerikalizem), pri tem pa niso upoštevali socialno-ekonomskih faktorjev, katerim so bili posamezniki izpostavljeni.

Tak koncept manjšinske politike je treba preseči. Manjšina bo preživela le, če bo upoštevala vse svoje segmente in tudi naznotraj vodila odprt dialog, v katerem naj bo vključen tudi „četrti“ (zeleni) in morda še kateri faktor. -an

Dvojezični napisi na Gradiščanskem

Predsednik Hrvatskega akademskega kluba Manfred Čenar na Gradiščanskem naspotuje socialdemokratskemu poslancu v parlamentu Ernstu Pillerju, ki je govoril o referendumu o dvojezičnih krajevnih napisih, češ da ne razume smisla in duha manjšinskega prava. Piller se je zavzel za postavitev dvojezičnih napisov v krajih s 25 % hrvaškega prebivalstva. „Pravica do napisov je del avstrijske ustave in Piller bi moral vedeti, da nobena vas ne more sama odločiti, ali je za izpolnjevanje ustave ali ne. V vseh sosednih državah je ta pravica že realizirana, samo v Avstriji ne,“ je kritiziral Čenar. V vprašanju manjšinskega prava vidi Čenar probleme za vključitev Avstrije v Evropsko skupnost. „Ne bo mogoče, da Avstrija kot edina država v zahodni Evropi ne bi izpolnila svojih manjšinskih zakonov, zato morajo politiki o teh določilih nekoliko razmisliti,“ je Čenar apeliral na pristojne v vseh avstrijskih parlamentarnih strankah.

Preseči jugoslovanski sindrom!

Hrvaška je morala opremiti 200.000 vojakov, na skrbi pa ima 650.000 beguncev iz Bosne in Hercegovine in svojih razseljenih oseb, v vojni pa je izgubila vsaj četrtino zmogljivosti (industrija, kmetijska pridelava, turizem). Samo ti grobi podatki že kažejo na gospodarsko in ekonomsko stisko te slovenske južne sosedice.

Slovenija se je v tem času kljub gospodarski stagnaciji zelo oddaljila od Hrvaške. Izdatki za obrambo so v mejah evropskega povprečja, povprečne plače pa so ne glede na višje cene trikrat večje. Tudi obseg industrijske proizvodnje je ohranila na še sprejemljivi stopnji, njen padec je pogojen le s prestrukturiranjem, prehajanjem na tržno gospodarstvo in izgubo trga v nekdanjih jugoslovanskih republikah. Tako gledano so se razlike med obema državama v enem samem letu po osamosvojitvi strahotno povečale.

Tudi v mednarodnih odnosih obe državi v zadnjih mesecih kotirata različno. Hrvaško močno tepe sumljivo sodelovanje v bosanskohercegovski vojni, v Združenih narodih je bilo že slišati zahteve po uvedbi gospodarskih sankcij tudi proti njej, zelo ji škoduje nedemokra-

tično postopanje proti medijem (Novi Danas...) in novonastajajočim strankam (socialdemokratska stranka). Posledice tega se že kažejo v negativnem stališču odbora Evropskega sveta za pomoč Hrvaški iz fonda Phare in ob solo pogajanjih za sklenitev trgovinskega sporazuma ES s Slovenijo.

Odrekanje evropskih in drugih mednarodnih inštitucij sodelovanju s Hrvaško ali vsaj zavlačevanje je v svojem bistvu že kaznovanje Hrvaške, in to v Zagrebu krepko čutijo. Koliko je za to kriva tudi Slovenija, je seveda vprašljivo, saj se je pritisk začel že pred obtožujočo izjavo slovenskega zunanjega ministra Rupla, da se v BiH vodi vojna med Srbijo in Hrvaško na račun Muslimanov.

Slovenci in Hrvati si nikoli niso bili bratje. Že dolga leta je bilo v Sloveniji slišati, da bi morala meja potekati na Kolpi, Hrvate pa so metali v isti koš z vsemi južnjaki, jim očitali balkanske navade, nezanesljivost ipd. Hrvati so od nekdanj Slovence imeli za alpske Hrvate in Stanko Vraz, oče ilirizma, jezikovnega in kulturnega poenotenja obeh narodov, je bil Hrvat.

V Sloveniji je že tradicionalno, celo zgodovinsko pogojen dvojen odnos: skoraj ponižujoča servilnost nasproti

nemškemu svetu in povzdignjenost nasproti južnjakom. Oboje se je v zadnjem letu še stopnjevalo. Slovenski kupci in turisti se na Hrvaškem (v mnogih primerih) obnašajo ošabno, poniževalno, kar jim Hrvati zamerijo, češ da izkoriščajo njihovo stisko (nemškimi turistom pa ne!). Na to struno so zaigrali tudi hrvaški mediji, ki so v glavnem pod nadzorstvom vladajoče (nacionalistične) HDZ. Prav ob uvedbi carin za slovenske izdelke so se pojavile argumentacije, da jih Slovenci izkoriščajo, da bi radi poceni kupovali surovine na Hrvaškem, tja pa prodajali drage izdelke. Ista argumentacija kot ob srbski gospodarski blokadi slovenskih izdelkov pred dobrima dvema letoma!

Ukrepi in povračilni ukrepi si lahko sledijo in gredo v nedogled. Vse do tedaj, dokler se obe državi ne bosta znebili kompleksa jugoslovanskega in ne bosta končno ugotovili, da sta samostojni državi, ki ne glede na politične in razvojne razlike uravnava medsebojne odnose na osnovi dobrega sosedstva in predvsem na ekonomski podlagi. Da bi to dosegli in postali iskreno prijateljski, pa bo treba najprej razrešiti kompleks psevdo-bratske ljubezni.

Aktualni razgovor

z dr. Mirkom Wakounigom

Medkulturnost temelj
človekovih pravic

Lansko leto ste na celovški univerzi skupaj z Evropskim svetom organizirali „simpozij o medkulturnem učenju v službi človekovih pravic“, ki je imel zelo pozitiven odmev. Kako obravnavano tematiko razvijate dalje?

Iniciativa za ta simpozij je bila naša in zdaj pripravljamo organizacijsko shemo za delovno skupino, v kateri bodo interdisciplinarno sodelovali strokovnjaki iz vzhoda in zahoda. Ta skupina bo potem vzpostavila in razvila mednarodno povezavo in omrežje (network), v katero bodo strokovnjaki vključeni preko projektov in znanstvenih publikacij. Skupina naj bi bila v najkrajšem času sposobna strokovno intervenirati povsod tam, kjer prihaja do konfliktov, ki bi se lahko hudo zaostri.

Vključena bo v Evropski svet s statusom nedržavne organizacije in bo redno sodelovala v forumih Evropskega sveta za človekove pravice v Strasbourgju.

Verjetno bo imela svoj operativni sedež na celovški univerzi.

Zahteve po človekovih pravicah so se doslej uveljavljale predvsem nasproti bivšim komunističnim državam, kjer ni bilo svobodnega tiska, svobodnih volitev in tudi ne pravne države. Deloma tudi še nasproti kakim diktaturam v tretjem svetu. Kako Vi gledate na človekove pravice?

V preteklosti so se dejansko obravnavale bolj iz vidika osnovne politične demokracije. Razvoj v zadnjem desetletju z množičnimi pojavi migracije, regionalnimi

Vsi ljudje so svobodni in enaki po dostojanstvu, vsak ima pravico do zakonskega varstva, do azila in do državljanstva do svobodnega izražanja, to pa vključuje pravico do lastnega informiranja in obveščanja drugih; vsak ima pravico do dela, do proste izbire poklica, izobrazbe in kulturnega udejstvovanja.

etničnim vojaškimi konfliktimi, pojavi novih in nekdanjih nacionalizmov in sploh s

krizami sožitja pa sili k poglobljeni obravnavi človekovih pravic.

Kakšne prvine te uveljavljajo?

Vsi ljudje so svobodni in enaki po dostojanstvu, vsak ima pravico do zakonskega varstva, do azila in do državljanstva, do svobodnega izražanja, to pa vključuje pravico do lastnega informiranja in obveščanja drugih; vsak ima pravico do dela, do proste izbire poklica, izobrazbe in kulturnega udejstvovanja.

Te elemente sedaj uveljavljajo vzhodnoevropske države, ki se pravkar osamosvajajo.

Vzhodnoevropske države se po večini konstituirajo kot nacionalne države, kjer bodo dobili državljanstvo le tisti, ki ustrezajo nacionalni konceptiji države. Tako srbska vlada z izgonom in iztrebljanjem drugih narodnosti že vnaprej pripravlja etnično očiščenje ozemlja, kjer naj bi dobili vse pravice samo tisti, ki se priznavajo k srbski naciji. Na Hrvaškem npr. nekateri, ki so tam živeli dolga leta, ne bodo dobili državljanstvih pravic. Tudi na Češkem in Slovaškem to vprašanje ni razčiščeno, ali bodo Ukrajinci, Madžari, Poljaki in Cigani dobili v novi slovaški državi vse državljanstvene pravice.

Uveljavljanje človekovih pravic ne sme in ne more biti odvisno od drugih kriterijev, npr. od nacionalne in verske pripadnosti. Takih primerov je precej, tudi v Evropi. Nemčija je priseljencem iz vzhodnoevropskih držav, ki so dokazali svoje nemško poreklo, takoj priznala vse državljanstvene pravice. In to samo zato, ker so se imeli za Nemce, čeprav že več generacij sploh niso živeli v Nemčiji. Po drugi strani pa še vedno odreja osnovne pravice t. im. drugi in tretji generaciji migrantov, ker se imajo za Turke, za Kurde, pa čeprav so se v Nemčiji rodili, šolali, doraščali itd. Ob takih primerih prihaja do kršitev človekovih pravic, ker države nacionalno pripadnost vrednotijo višje kot pravilo, da so si vsi ljudje enaki po dostojanstvu.

Če manjšine pristajajo na nacionalno priznavalno prisilo in jo tudi same izvajajo, s tem kršijo človekove pravice?

Namesto da bi manjšine posnemale nacionalno priznavalno prisilo večine, bi se morale zavzeti za antidiskriminacijski zakon, preko katerega bi se lahko zakonsko uprle diskriminaciji.

Poznate kak primer?

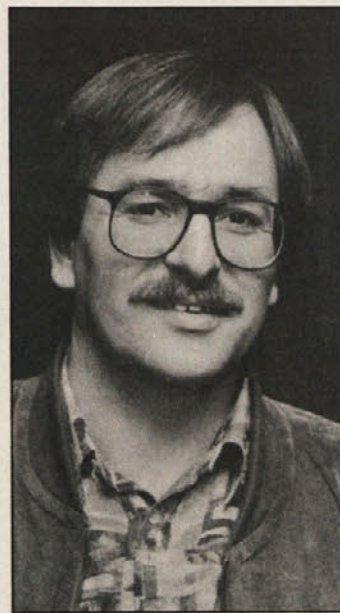
V Evropi je vrsta držav, ki so sprejele tak zakon, npr. Danska, Švedska, Francija, Anglija. Od leta 1981 je v veljavi tudi na Nizozemskem. Z njim se je definirala kot večkulturna priseljska država. S tem je spremenila veliko diskriminacijskih zakonov. Na Nizozemskem so smatrali, da je sklicevanje na človekove pravice in državni podpis Konvencije OZN o človekovih pravicah premalo. V ustavo so zapisali, da morajo biti človekove

Mekulturna vzgoja pomeni v pedagogiki velik napredek. Predvsem zaradi tega, ker je spoznala, da je sožitje možno le ob medsebojnem povezovanju, spoznavanju, kajti najpomembnejše pedagoško načelo je ohranjanje in podpiranje raznolikosti.

pravice zagotovljene z zakonom, da ima torej posameznik možnost, da jih v primeru kršenja izterja preko sodišča. Podobno diskusijo ta čas vodijo tudi v Nemčiji in Švici. Množijo se namreč diskriminacije tujcev in priseljencev.

Človekove pravice torej določajo pravice posameznika, medkulturna vzgoja pa manjšinam in večinam nalaga določene dolžnosti. Ni to v protislavlju?

Medkulturna vzgoja pomeni v pedagogiki velik napredek. Predvsem zaradi tega, ker je spoznala, da je sožitje možno le ob medsebojnem povezovanju, spoznavanju, kajti najpomembnejše pedagoško načelo je

ohranjanje in podpiranje raznolikosti. To pa je mogoče le ob zaveznosti.

Noben narod, nobena grupacija se ne more odreči odgovornosti za drug narod ali versko skupnost. Povezovanje med človekovimi pravicami in medkulturnim učenjem je nekaj novega. Doslej smo smatrali, da demokratična država, ki se priznava k človekovim pravicam, te tudi uresničuje. Prav politična praksa v zahodnih demokracijah pa je že ob koncu sedemdesetih let pokazala, da ni tako.

Tudi demokratične ureditve diskriminirajo manjšine in zato je Evropski svet začel diskusijo o povezovanju med medkulturno vzgojo in vzgojo za človekove pravice.

V pojasnitev: nacionalna, verska in kulturna pripadnost so človekova zasebna zadeva, človekove pravice pa splošne, univerzalne in nedeljive. Niso „jedilni list“, po katerem bi zbirali po okusu in naključju. In ne gre, da bi bili človekovi in drugih državljanstvih pravic deležni le tisti, ki se priznavajo k neki naciji ali veroizpovedi. Kjer se dogaja, da jih pogojujejo z nacionalno ali versko pripadnostjo, so kršene. V takih okoliščinah ne ravnajo po črki določila, da so vsi ljudje, neglede na vero, spol, barvo, enaki po človeškem dostojanstvu. Uveljavljanje človekovih pravic ne more biti vezano na mehanizme, ki jih uporablja država za uveljavljanje svoje oblasti. Določanje in preštevovanje kake manjšine ni pogoj za upoštevanje njenih pravic. Taka politična praksa pomeni prav tako kršenje človekovih pravic. V takih pogojih bi te pravice koristile samo tistim skupinam, ki bi ob preštevovanju dosegle neko zahtevano številčnost. Tudi državljanstvene pravice ne morejo biti temelj za priznavanje človekovih pravic. Državljanstvo torej nikakor ni osnova za pridobitev osnovnih pravic.

Da ne bo nesporazuma: človekove pravice so tiste osnovne pravice, ki človeku grede že zaradi tega, ker je človek. Teh pravic nam ne omogoča še država. So tiste pravice, ki državni oblasti tudi začrtajo meje vladanja in izvajanja oblasti.

Od tega smo tudi v Evropi zelo oddaljeni?

Ob sedanjem evropskem obujanju nacionalizma je še bolj pomembno človekove pravice vtisniti v zavest. Teh ne moremo pojmovati kot osnovo za uresničevanje nacionalnih pravic. Nacionalna usmerjenost temelji na nacionalni priznavalni prisili. Politika, ki za uresničevanje človekovih pravic zahteva nacionalno priznavanje, krši človekove pravice. In to neglede na to, če tako politiko prakticira večina ali manjšina. Politika, ki se opira na katerikoli narodnostni ali verski priznavalni princip, ni v skladu s človekovimi pravicami. Zakaj bi se človeku odrekale osnovne pravice, če se npr. ne priznava za Nemca, Slovenca, Hrvatna ...?

Kaj to pomeni za Koroško?

V končni posledici to, da bi posameznik, neglede na svojo nacionalno pripadnost, imel pravico do prav tako obsežnega informiranja v lastnem jeziku kot ga imajo pripadniki večinskega ali manjšinskega naroda, do upoštevanja njegovega jezika pri uradih ipd.

Evropska perspektiva sožitja lahko temelji samo na osnovnih človekovih pravicah. Dokler bo t. im. evropeizacija potekala po nacionalnih, etnocentričnih in rasističnih tirih, ne bo prišlo do miroljubne integracije in tudi ne do sožitja enakosti med narodi.

Po drugi strani pa bi se koroški Slovenci sami slabili, če bi za svoje politično ravnanje začeli uvajati nacionalno priznavalno prisilo. S tako politično prakso bi zganjali pritisk, ki je že sam po sebi nasproten ciljem človekovih pravic.

Je torej sožitje na osnovi človekovih pravic evropska perspektiva?

Da, evropska perspektiva sožitja lahko temelji samo na osnovnih človekovih pravicah. Dokler bo t. im. evropeizacija potekala po nacionalnih, etnocentričnih in rasističnih tirih, ne bo prišlo do miroljubne integracije in tudi ne do sožitja enakosti med narodi. Dokler bo proces državotvornosti potekal samo po tirih nacionalizma, bodo v novih državah vedno nastajale skupine in manjšine, ki bodo brez pravic. Svojevrstno in celo protislovno je, da je ideja za uveljavitev človekovih pravic nastala pred 200 leti prav v Evropi, a v resnici so evropske države malo storile zanje. Tudi sedanji razvoj, bodisi v zahodni, srednji ali vzhodni Evropi, spet kaže, kako malo je vladam za človekove pravice. Njim gre v prvi vrsti za oblast, ne glede na to, koliko ljudi trpi pod njo.

Uveljavitev človekovih pravic kot osnova za sožitje je temeljni pogoj za konstruktivno evropsko integracijo.

Solidarnostna akcija koroških šolarjev

Neutrudni Herbert Guttenbrunner je ob strahotah vojne v nekdanji Jugoslaviji organiziral solidarnostno akcijo za učence iz zadarskega področja. Poleg šolarjev nekaterih dvojezičnih šol so zbirali tudi na šolah v Celovcu. V akcijo se je vključil tudi gš. učitelj Danilo Prušnik, ki nam je posredoval spodnji prispevek.

Medtem ko naši otroci uživajo šolske počitnice v miru, živijo otroci v krajih, kjer divja kruta bratomorna vojna, v strahu, negotovosti, nezaupanju in stalnem preganjanju. Vojna v Bosni in Hercegovini in na Hrvaškem ne pozna počitnic. Najhuje so prizadeti najšibkejši: otroci, matere in zgarači ter bolelni starčki. Šoloobvezni otroci rednega pouka skorajda niso imeli, v krajih, ki pa niso bili v stalni nevarnosti, pa je bil pomanjkljiv in kar v kletih utrjenih hiš. Tam so bili otroci varni pred bombami in njihovimi drobci.

Iz Dračevca nad Zadrom so se otroci in starši morali preseliti v varnejše Bibinje, da so preživeli napad srbskih četnikov, ki so kraj povsem porušili in naposled s tanki napadli še osnovno šolo. Bibinčani so šolo medtem že popravili, rednega pouka pa od oktobra ni bilo. V teh najhujših dneh so svojo šolo tako zelo vzljubili, da se je v nedeljo, 11. julija, v avli zbralo kar vseh 475 šolarjev s svojimi učitelji in demonstriralo voljo do učenja, do življenja v miru in prijateljstvu.

Z njimi pa so bili šolarji iz Bilčovsa, Žitare vasi, Šmarjete, Kotmare vasi, šolarji glavnih šol Celovec 6/Šentpeter, vadnice na celovski pedagoški akademiji in SOS Kinderdorf iz Možberka. Bibinjski otroci so namreč od njih prejeli simbolična darila v porisanih in popisanih vrečkah – šolske potrebščine, od svinčnika do šilčka. V imenu koroških otrok je darila predal iniciator te prijateljske

akcije Herbert Guttenbrunner, predstavniki bralcev Koroškega Blika pa so šolarjem predali televizor in videorekorder. Uradno obeležje tej predaji so dali predstavniki mesta Zadar z županom dr. Živkom Kolego. V sklopu te akcije je bil v Bibinjah predan „zvon prijateljstva“ med Koroško in Hrvaško, sedmi te vrste v prostoru Alpe-Jadran.

Čeprav premirje v okolici Zadra traja že pet tednov, je župan dr. Kolega za bodočnost zelo pesimističen. Zapiranju vode – Zadar je bil 90 dni brez vode in električnega toka – misli, da bo sledil še drugovrsten psihični teror četnikov na Zadar in Bibinje. Ne izključuje ponovnega napada na mesto, ki z okolico šteje blizu 200.000 prebivalcev. Vojna fronta je blizu.

Pomoč, ki jo je sprožil ORF z akcijo „Sosed v stiski“, poteka v celoti s konvoji po jadranski magistrali do Prizne pred Karlobagom in s trajektom na otok Pag, preko hudo poškodovanega paškega mostu, mimo Zadra in naprej v notranjost Bosne in Hercegovine. Vsak peti tovornjak – kot carina – ostane v posesti srbskih četnikov.

Blizu Zadra, v vasi Škabrnja so pred nedavnim pregnali prebivalstvo, 35 otrok, mater in starčkov pa poklali.

Kako globoko prizadeti so prebivalci Bibinja, priča podatek, da tam vsako noč zgori ena izmed hiš srbskih sobeivalcev, ki so uspeli – še pravočasno, v slutnji najhujšega – zbežati.

Niti mrtvi ne počivajo v miru. Dračevac je porušen, pokopališče razdejano. Časi, ko sta soseda iz srbske in hrvaške družine sedela pri turški kavi in ob njej kramljala, so za vselej mimo.

NAPRODAJ

Hiša v Celovcu v bližini centra, mirna lega, 1.500m² zemljišča, ca. 300m² površine za stanovanja ali pisarne, 4 garaže, urejeno parkirišče za 10 avtomobilov.

Cena 4.000.000 šil (potrebno je 1.300.000 šil. lastnega kapitala, 2.700.000 šil. ev. prevzem hipoteke).

Informacije: Zveza slovenskih zadrug v Celovcu, tel. 0463/51 23 65-12

HEUTE IM

SLOVENSKI VESTNIK

Die Seite für unsere deutschsprachigen Leser/innen

Kulturhausrenovierung

Ein traditionsreiches Kulturhaus in Sittersdorf/Žitara vas stand vor dem Verfall. Eine Gruppe von jungen Gemeindebürgern entschloß sich die Pfade traditioneller Kulturpolitik zu verlassen. Sie gründeten einen zweisprachigen Kulturverein KUMST, der allen Gemeindebewohnern offen steht, Angehörigen der Minderheit wie Angehörigen der Mehrheit. Der Verein entschloß sich, das Kulturhaus zu renovieren. Mit Hilfe von Subventionen von Bund und Land, der AMV (Aktion 8000) sowie tatkräftiger und unentgeltlicher Arbeit der Vereinsmitglieder wurde im Jahre 1990 mit der Renovierung begonnen. Die Arbeiten stehen vor dem Abschluß.

Interkulturelle Erziehung im Dienste der Menschenrechte

Im Zusammenwirken von Europarat und Klagenfurter Universität fand vergangenes Jahr in Klagenfurt/Celovec ein viel beachtetes Symposium unter dem Titel „Interkulturelle Erziehung im Dienste der Menschenrechte“ statt. Ein Jahr später soll eine Folgetagung ebenfalls in Kärnten stattfinden. Dr. Mirko Wakounig, einer der Organisatoren dieser Nachfolgetagung, führte im Gespräch mit SV aus, daß der Zweck dieser Nachfolgetagung darin liegt, ein internationales interkulturelles Netzwerk aufzubauen in welches kompetente Wissenschaftler und Fachleute eingebunden sein sollten. Diese Arbeitsgemeinschaft sollte in der Lage sein, krisenhafte Entwicklun-

gen in den Beziehungen zwischen den Nationen, Nationalitäten und Minderheiten möglichst zu erkennen und entsprechend vertrauensbildende Maßnahmen zu entwickeln.

Im Gespräch mit SV macht dr. Wakounig darauf aufmerksam, daß das Zusammenleben der Menschen in erster Linie auf der Ebene der allgemeinen Menschenrechte zu entwickeln sein wird. Diese sind universell und gelten für jeden Kraft seiner Geburt als Mensch. Nationale Rechte schränken demgegenüber die Rechte auf eine spezifische Gruppe ein. Daraus entstünden gravierende Konflikte, die auch zu kriegerischen Auseinandersetzungen führen können. So sei z.B. fraglich, ob alle ehemaligen jugoslawischen Staatsbürger nunmehr in den einzelnen Republiken Staatsbürgerrechte bekommen werden. Ebenso stellt sich auch die Frage in der Slowakei.

Očetove roke so odslužile, ki so skrbele ljubeče za nas. Dobroto so vselej delile, zdaj zapustile so žalostno nas.

Vsem sorodnikom in znancem sporočamo žalostno vest, da je mirno v Gospodu zaspal naš tatej

Štefan Sienčnik

avtopodjetnik

*18. 12. 1908 – †21. 7. 1992

Našega dragega očeta smo pospremenili v petek, dne 24. 7. 1992, na pokopališču Marija na Gori, in ga položili k zadnjemu zemeljskemu počitku.

Sv. maša – osmica bo v petek, 31. 7. '92, ob 19. uri v farni cerkvi v Dobrli vasi.

V globoki žalosti:

ŽENA, OTROCI Z DRUŽINAMI

Umril je Štefan Sienčnik st.

V torek 21. julija je v 84. letu starosti umrl podjetnik, zadržnik in narodnopolitični delavec Štefan Sienčnik st. Bil je eden izmed tistih rojakov, ki se je zavedal, da gospodarska samostojnost in moč pomeni tudi temelj za narodnostno samozavest. Njegovo podjetje, danes ga pravtako uspešno vodi sin, je znano daleč preko koroških meja.

Štefan Sienčnik st. je deloval tudi v zadrugištvu, kjer je bil dolga leta predsednik dobroslovske posojilnice, nazadnje pa njen častni predsednik. S svojimi sposobnostmi in izkušnjami je deloval tudi pri Zvezi slovenskih zadrug v Celovcu.

Od pokojnega se je pretekli petek poslovila velika množica sorodnikov, prijateljev in znancev in ga pospremenila k zadnjemu počitku na domačem pokopališču. V imenu dobroslovske posojilnice se je od pokojnika poslovil predsednik Wastl, v imenu Zadrugne zveze predsednik Antonič in v imenu dobroslovskega društva „Srce“ predsednik Robert Sturm.

L.U.

Franja že deset let ni med nami

Pred desetimi leti, 22. julija, je umrl veliki prijatelj koroških Slovencev, Kranjčan Franjo Klojčnik, star 73 let. Spominjamo se ga zato, ker je veliko storil za naše planince in dijaško mladino.

Planinci se ga spominjamo kot človeka idealista in dobrotnika. Brez njegove pomoči koroški slovenski planinci danes ne bi imeli planinske postojanke. On je namreč organiziral gorenjske planince za delovne akcije, da bi bila prva slovenska zamejska postojanska Koča nad Arhovo pečjo na Bleščeči pravočasno zgrajena (pogodbeno je bil namreč določen rok dograditve, bili smo v časovni stiski). Vsa pomoč, ki smo je bili deležni od slovenskih, zlasti gorenjskih planincev, je bila vsekakor sad njegovega prizadevanja.

Klojčnik je bil tudi pobudnik gradnje Mladinskega doma v Celovcu. Opogumil je namreč zastopnike Slovenskega šolskega društva, da so se lotili priprav. Ker je bil poklicno tesno povezan s projektom gradenj domov za srednješolsko mladino v Sloveniji, se je močno zavzemal tudi za izgraditev doma v Celovcu.

Franjo Klojčnik je bil aktiven pobudnik, usmerjevalec in souresničevalec nalog v prid koroškemu človeku v njegovi borbi za napredek in narodni obstoj. Zato smo mu in mu bomo vedno hvaležni. Za njegove zasluge bi mu vsekakor pripadalo kako priznanje, morda spominska plošča. Njegov lik naj nam bo svetel zgled pri našem nadaljnjem prizadevanju.

Rudi Benétik: „Kultura in irhaste hlače“

Že v prejšnji številki smo poročali, da je akademski slikar Rudi Benétik na likovnem natečaju v Špetru ob Nadiži prejel drugo nagrado. O njegovem ustvarjanju in sploh o razmerah na likovnem področju se je z nagrajencem pogovarjala Sonja Wakounig.

Rudi, še enkrat ti čestitam za nagrado, ki si jo prejel v dokaj močni konkurenci likovnih ustvarjalcev. Veliko razstavljaš v Italiji?

Precej. Na tem natečaju sem sodeloval že večkrat, trenutno pa se pripravljam na naslednjega, ki bo v Gemoni prihodnji teden in je podobnega značaja kot ta v Špetru. Udeležujejo se ga slikarji predvsem iz Benečije in Slovenije, pa tudi iz Bosne in Hercegovine.

Če bi primerjali slikarstvo v Sloveniji, Koroški in severni Italiji, kakšne so razlike med temi regijami?

Po mojem je bistvena razlika v odnosu do kulture. Seveda lahko govorim predvsem za upodabljačo umetnost. Severna Italija ima zelo močno tradicijo zbiranja slik. Tam je industrija zelo razvita in tam je tudi denar, zato je kar precej zasebnikov, ki imajo najlepše in najbolj kakovostne zbirke. Na Koroškem se denar prej najde za kako sankarsko tekmo ali folklorno prireditev. Pri nas tudi ni kakih posebnih možnosti za natečaje ali razstave. Marketing v kulturi, ki se v Avstriji šele previdno uveljavlja, v Italiji že dolgo dobro deluje. Avstrijsko in tudi koroško gospodarstvo podpira predvsem šport, šele v zadnjem času so sponzorji odkrili tudi druge zvrsti, npr. gledališče ali kak arhitekturni projekt.

V Sloveniji imajo sicer malo finančnih sredstev, vendar jim je nekako še vedno uspelo zbrati denar za grafični bienale, kot osrednjo likovno prireditev, ki se je že tako razvil, da je Moderna galerija premajhna, in imajo dodatne razstavne prostore v Cankarjevem domu, gradu Tivoli in v galeriji Riharda

Jakopiča. Dodatno pa po regijah poteka še cela vrsta manjših likovnih prireditev.

Na Koroškem takih razsežnosti ni, vzrok za to pa vidim v odnosu do kulture. Pri nas prevladuje pač ton „irhastih hlač“ in jodlanja, pri čemer tudi slovenske manjšine ne izvzamam. Imamo nekaj pozitivnih izjem, ki pa samo potrjujejo pravilo.

Ali lahko živiš od svoje umetnosti?

Za silo, da, moram pa biti skromen. Imam majhen atelje v Velikovcu, kjer lahko spim in delam. Veliko pa se zadržujem tudi pri starših v Podjuni, kjer lahko na vrtu delam večje skulpture in pripravljam inštalacije iz odpadnih materialov. Inštalacija, to pomeni sestavo in pravilno razporeditev likovnih elementov v prostoru.

Koliko pa razstavljaš po Koroškem?

Po smrti arh. Rudolfa Nitscha, ki je tako tragično zgorel v hiši na Dholici, sem izgubil angažiranega organizatorja, podpornika in distributerja mojih del. Zdaj tu razstavljam morda dvakrat na leto, prej sem več.

Vedno bolj pa upoštevam tudi druge zvrsti umetnosti. S Czeitschnerjem, nekdanjim vodjem „Kletnega gledališča“ v Beljaku, sva ogroženi rastlinski gorski pogačici (Trollblume) na travniku za sv. Hemo pripravila land-art projekt z naslovom Trollius Europaeus. Počasi se oddaljujem od tradicionalnega tabelnega slikarstva k postavi v prostor. Nekaj podobnega, tudi inštalacijo, pripravljam za galerijo Equina v Ljubljani, za november pa načrtujem razstavo v Celovcu.

Hvala za pogovor!

„Danica“

Sonce, kopanje, počivanja, sprehodi – dopust. Je še kaj časa oz. zanimanja za kulturno hrano? To se moramo vprašati pri našem društvu v Šentprimožu. Slovensko prosvetno društvo „Danica“ priredi v poletnem času tri kulturne večere. Menimo, da je treba turiste, ki preživljajo svoj dopust v našem kraju, vsaj malo seznaniti s slovensko skupnostjo, ki živi tukaj, z našim bojem za slovensko besedo, in jim ponuditi splošno informacijo, saj o Slovencih ni govora v nobenem javnem turističnem prospektu.

Prvi tovrsten večer je bil pretekli petek v kulturnem domu v Šentprimožu. Publika (lahko bi bilo več turistov) je zelo pozorno sledila izvajanju nastopajočih. Mešani zbor Danica je pod vodstvom Stanka Polzerja zapel slovenske narodne in tudi pesmi drugih narodov, zelo prisrčen je bil nastop otroškega zbora iz Škocijana pod vodstvom Helke Mlinar, ki je spet dokazal, da je z vestnim delom mogoče doseči visoko kvaliteto. Večer pa je popestrila tudi mladinska folklorna skupina iz Globasnice pod vodstvom Sabine Hrast. Dovolj obširne informacije pa je turistom posredoval Stanko Wakounig.

V četrtek, 30. julija, prirejamo kulturni večer v Breznikovem kampu, 7. avgusta spet v kulturnem domu v Šentprimožu, v sredo 26. avgusta, pa bo naš mešani zbor gostoval v celovškem Minimundusu.

Dani

IŠČEMO tajnico

za poslance v klubu Zelenih
v parlamentu

Javite se

Tereziji Stoisič
Klub Zelenih,
A-1017 Dunaj

Na športnem dnevu SPD Zarja

je bilo vroče, (je bila žeja), je bilo napeto, je bilo veselo. Sodelovalo je (po olimpijskem načelu) staro in mlado, torej niso imeli možnosti le pravi športniki, ampak tudi tekmovalci, ki računajo bolj na srečo. Društvo je prvič priredilo tak športni dan, ki je štel tudi k Zarjinemu desetorboju, a je tako uspel, da ga bo prav gotovo priredilo tudi prihodnje leto.

Na igrišču v Železni Kapli se je zbralo 75 tekmovalcev, ki so se pomerili na šestih postajah v prav tolikih disciplinah (met krogle, tek na 60 m, streljanje enajstmetrovk, met žogice, skakanje z vrečami in metanje v cilj).

Tekmovati ni bilo treba proti nasprotniku, ampak bolj s samim seboj. Pomembno je bilo zbrati čimveč točk

OBZORNIK

Boji za oblast v Srbiji

BEOGRAD. (STA/dpa) – V Srbiji je očitno izbruhnil boj za oblast v socialistični stranki, ki je trenutno na oblasti, saj je danes pred javnostjo predsednik socialistične stranke Borisav Jović ostro kritiziral srbskega predsednika Slobodana Miloševića in zavrnil vse njegove kritike na račun socialistov.

„Miloševićeva kritika je slaba in neuravnovešena,“ je dejal Jović in nadaljeval, da je „tovariša Miloševića vedno vabil na strankarske sestanke, da bi lahko tam izrazil

svojo kritičnost, vendar se vabilom ni nikoli odzval.“ „Vse Miloševićeve napovedi lahko le škodujejo socialistični stranki in njemu samemu,“ je dodal Jović.

Poznavalci razmer pravijo, da je bilo v šestletni politični karieri Miloševića to prvo resno nasprotovanje iz lastnih vrst, ki je bilo usmerjeno proti njemu. Milošević je tako s kritiko sprožil notranjepolitično ofenzivo, ki pa nasprotuje vsem zahtevam po liberalizaciji.

Priprta vrata za begunce

BONN. (STA/dpa) – Nemčija je sprejela 5.000 beguncev iz Bosne in Hercegovine. O tem se je zvezni minister za notranje zadeve Rudolf Seiters sporazumel z deželnimi kolegi.

Do prevzema teh beguncev je prišlo na podlagi nedavnega sporazuma med Italijo, Avstrijo in Nemčijo, da vsaka sprejme približno tretjino beguncev, ki so več dni v vla-

kih čakali v bližni hrvaško-slovenske meje. En vlak z begunci iz BiH je že prejšnjo soboto prispel v Avstrijo, drugi pa je naslednji dan odpeljal v Italijo.

Begunci bodo v Nemčiji predhodno dobili dovoljenje za bivanje in jih torej ne bodo obravnavali kot prisilce za azil. Namestili so jih v več zveznih nemških deželah.

Rusija proti izključitvi ZRJ

NEW YORK. (STA/APA) – Rusija bo blokirala vsak poskus, da bi ZR Jugoslavijo izključili iz Organizacije združenih narodov (OZN), je v pogovoru z generalnim sekretarjem OZN Butrosom Galijem novinarjem v New Yorku zatrdil premier ZRJ Milan Panić, sklicujoč se na zagotovilo ruskega predsednika Borisa Jelcina.

Po Panićevih trditvah naj bi Jelcin s tem v zvezi poudaril, da je Jugoslavija ena od „ustanovnih članic Združenih narodov“.

Zunanji ministri držav članic Evropske skupnosti so si bili prejšnji ponedeljek na sestanku ministrskega sveta v Bruslju enotni, da je treba preostanek Jugoslavije, ki ga v okviru ZRJ tvorita Srbija in Črna gora, izključiti iz vseh najpomembnejših mednarodnih organizacij, vključno iz OZN.

SLOVENSKI VESTNIK

R. Benétik: Skica za Dolgo povest o vasici Clastra

uspelo zbrati še zadnje moči in jih premagati s 7:4.

Pri tem je seveda nekoliko pomagala tudi taktika, ker je bil drugi polčas dvojno dolg. Glavno napako pa so lovci zagrešili sami, in to v pavzi, ker so že praznovali pričakovano zmago s pivom, medtem ko so Zarjevci pili mineralno vodo.

Županu dr. Hallerju, kot izvrstnemu sodniku tekme, ni preostalo drugega, kot lovce potolažiti z napovedjo povratne tekme, ki bo zagotovo, vendar šele prihodnje leto. Dotlej pa bo treba treninga za ubranitev naslovov.

Železnokapelske športne igre si za kontrolo lahko ogledate tudi v nedeljo (ne na Olympia live, ampak) v TV oddaji „Dober dan, Koroška“.

Datum	Kraj	PRIREĐITVE	Prireditelj
Četrtek, 30.7. 20.30	v gostišču ob jezeru (Adi Picej) na Žamanjah	Kulturni večer – po sporedu ples	SPD „Vinko Poljanec“
Četrtek, 30.7. 20.30	v Breznikovem campu ob Zblaškem jezeru	Kulturni večer – MePZ Danica, trio saksofonistov, MoPZ „Trta“ iz Žitare vasi	SPD „Danica“
Petek, 31.7. 20.00	v farni dvorani v Železni Kapli	Čarobni studenec gostuje: Lutkovno gledališče iz Maribora	
Sobota, 1.8. 20.30	pri Košarju na Gori	Slovenske ljudske pesmi in predstavitev nove kasete Sodeluje: „Lipa“ iz Velikovca	Vaščani pojo
Nedelja, 2.8. 11.00	zbirališče na vrhu Obirja	Pohod na Obir v spomin Valentinu Polanšku in Hermanu Veliku – nazaj grede piknik pri Marofu	SPD „Valentin Polanšek“
Nedelja, 2.8. 14.00	pri Jerebu na Obirskem	1. temovanje v molži Igra: Eixendorfer Buam	Alpski klub Obir
Nedelja, 2.8. 8.30	z benc. črpalke v Bilčovsu	Izlet na planino Cilj: Wällaner Nock Prijava sprejema Anton Valentinitsch, tel. 04228/2274	
Sreda, 5.8. 20.30	samostan Dobria vas	Folklorni večer Nastopa: FS „Tine Rožanc“ iz Ljubljane	SPD „Srce“
Petek, 14.8. 20.00	v farni dvorani v Železni Kapli	Juri Muri v Afriki 20. jubilejna predstava nastopa: Scena 11 Celovec	KKZ
Sobota, 15.8.	Radiše	Društveni izlet v Vuzenico – Pohorje – Maribor Prijava sprejemajo Andrej Lampichler (tel. 392613), Tomaž Ogris (tel. 39180) in Nuži Wieser (tel. 39129)	SPD „Radiše“

RAZSTAVE

CELOVEC

– **Dom umetnikov** – Slikarstvo odpora – Odprtje razstave v sredo, 29. 7. 1992 ob 19. uri (do 30. 8.)

– **Rudniški muzej** – Kinkstraße 6, Kolumb ob Vrbskem jezeru (do 31.10.)

Deželni muzej – Trinkwasser (Pitna voda). Razstava muzeja za naravoslovje iz Münstra
v kavarni „Bei uns“ (Goldene Gans) v Celovcu – Claudia Ahrer, mešana tehnika na svili.

PLIBERK

– **Galerija Werner Berg** (vsak dan od 10. do 12. in od 14. do 16. ure).

BOROVLE

– **Puškarški muzej** – (do 26. oktobra)

ŽELEZNA KAPLA – PODPECA

– **Peršmanov muzej** – vsak dan do 8. do 18. ure, razen ob ponedeljkih

MARIBOR

– **Pokrajinski muzej** – Slovenska nacionalna razstava 1992 „Anton Martin Slomšek“ (do 28. 11.)

LIBUČE

– **Galerija Falke-Kuhn** – Karel Vouk, nove slike (do 31.7.)

SEMISLAVČE

– **Galerija Rožek** – Razstava Walterja Krobatha (do 16. 8.)

NOVICE IZ SLOVENIJE

Demografska podoba Slovenije

Zavod republike Slovenije za statistiko je izdal podatke iz popisa prebivalstva v lanskem letu. V Sloveniji živi 1,965.986 prebivalcev, od tega 1,013.375 žensk in 952.611 moških. Žensk je torej za 60.764 več. Po starostnih stopnjah pa je podoba naslednja: do 30 let jih je 846.232, od 30 do 60 let 801.358, od 60 do 80 let 272.517, nad 80 let starih pa je 45.189.

Po narodnosti sestavlja prebivalstvo Slovenije 1,727.018 Slovencev, avtohtonih Italijanov je 3.064, Madžarov pa 8.503, od drugih narodnosti pa so najštevilčnejši Hrvati – 54.212, sledijo pa Srbi – 47.911, Muslimani – 26.842, Makedonci – 4.432, Črnogorci – 4.396, Albanci – 3.629 itd.. Narodnostno se ni opredelilo 53.545 prebivalcev, za jugoslovane pa 12.307.

Največje slovenske občine po številu prebivalstva so Maribor – 151.221, Ljubljana-Siška – 82.845, Ljubljana Vič-Rudnik – 80.180 in Kranj – 72.185, najmanj prebivalcev pa imajo občine Metlika – 8.184 in Logatec – 9.764.

Najgostejše je naseljena mestna občina Ljubljana-Center – 5.670/km², sicer pa Ljubljana-Bežigrad – 1264/km², najredkeje pa občini Tolmin in Kočevje, pod 25 prebivalcev na kvadratni kilometer.

Od zadnjega popisa je število prebivalstva raslo z letno stopnjo 0,4% in se povečalo za 74.122 prebivalcev.

Slovenija začela pogajanja z ES

V Bruslju se je prejšnji teden začel prvi krog pogajanj med Slovenijo in Evropsko skupnostjo o sklenitvi sporazuma o trgovinskem in gospodarskem sodelovanju.

Na sedežu slovenske diplomacije menijo, da gre za pomemben dogodek, saj se je s tem tudi dejansko začel proces približevanja ES, katerega cilj je polnopravno članstvo v Skupnem evropskem trgu (ES). Slovenija z ES uresniči kar 70% vse svoje zunanjetrgovinske menjave. Pomemben pa je tudi delež turizma in dobra polovica vseh finančnih, tehnoloških, informacijskih in drugih tokov.

Slovenija se bo na pogajanjih zavzemala za to, da jo ES dosledno sprejema kot samostojno in suvereno državo, ki je kot mednarodno priznan subjekt njen novi partner. Podpis sporazuma in ratifikacija naj bi se uresničila še letos.

ES in Slovenija sta aktivno sodelovali že v preteklosti, in sicer v okviru t. im. kooperacijskega sporazuma med ES in Jugoslavijo. Predvsem zaradi razvojnih vidikov pa Slovenija pri odpiranju v svet ne želi biti odvisna od celovite rešitve jugoslovanske krize, ki se lahko zelo zavleče. Z začetkom pogajanj o gospodarskem in trgovinskem sporazumu bo Slovenija kot prva izmed držav z območja nekdanje Jugoslavije začela pogodbeno urejati odnose z evropsko dvanajsterico.

SLOVENSKI VESTNIK Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, teleks 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Želite letovati na kmetiji v prelepi Poljanski dolini ob Kolpi?

Oglasite se

IVANU MADRONIČU,
Prelesje 10,
68342 Stari trg ob Kolpi,
tel.: 061/803-734

SLOVENSKI VESTNIK

POSOJILNICA-BANK PODJUNA

išče

nameščenca

z opravljenimi strokovnimi izpiti ter

nameščenca

s primerno šolsko izobrazbo trgovske stroke, ev. tudi brez prakse

Znanje obeh deželnih jezikov je obvezno.

Prijave s kratkim življenjepisom in dokazili pričakujemo na naslov:

Posojilnica-Bank Podjuna,
9141 Dobrla vas,
Pliberška cesta. 6

Naročite in širite Slovenski vestnik Vaš list s formatom!

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10-19.00

Sreda, 29. 7. Glasbena sreda

Večerna 21.05-22.00 Domači zbori in vokalno-instrumentalne skupine

Četrtek, 30. 7. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 31. 7. Poletne razstave

Sobota, 1. 8. Od pesmi do pesmi – od srca do srca

Nedelja, 2. 8.

6.30-7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel

(žpk. Mirko Isop iz Škocijana)

18.10-18.30 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 3. 8. MePZ „Rož“

Torek, 4. 8. Partnerski magazin

Slovenski vestnik čestita!

gospodu **Bernardu Sadovniku** za rojstni dan;
 gospe **Ani Apovnik** iz Podkrajca za rojstni dan;
 gospe **Ančki Petrač** s Komlja za rojstni dan;
 gospe **Ani Partej** iz Gselne vasi za osebni praznik;
 gospe **Nani Piskernik** za rojstni dan;
 gospe **Nani Knafli** iz Velike vasi za osebni praznik;
 gospodu **Franciju Kajzniku** iz Šentpetra za osebni praznik;
 gospe **Nani Brantner** iz Področca za osebni praznik;
 gospodu **Hanziju Dissingerju** iz Šentjakoba za osebni praznik;
 gospe **Ančki Gojer** iz Lovank za osebni praznik;
 gospe **Anni Kastrun** iz Lovank za osebni praznik;
 gospe **Ančki Čebul** iz Šmihela za osebni praznik;
 gospe **Ančki Jernej** za osebni praznik;
 gospe **Mici Kramer** iz Škofič za rojstni dan;
 gospe **Ančki Apovnik** iz Senčnega kraja pri Pliberku za osebni praznik;

gospe **Nani Ogris** iz Tuc za osebni praznik;
 gospe **Ani Walter** iz Lipice za osebni praznik;
 gospe **Ani Urschitz** s Šajde za osebni praznik;
 gospe **Ančki Wolautschnig** iz Kršne gore za osebni praznik;
 gospodu **Jaki Smrtniku** z Obirskega za osebni praznik;
 gospe **Ančki Golavčnik** iz Šentlipša za osebni praznik;
 gospe **Ani Novak** z Obirskega za osebni praznik;
 gospe **Fritzki Groß** iz Podjune za rojstni dan;
Juliji, Matjažu in Hanziju Ischepovim za osebne praznike;
 gospe **Marjani Kresnik** iz Cirkovca za rojstni dan;
 gospodu **Miru Polzerju** za uspešno zaključen študij na graški univerzi;
Silvija Male z Bajtiš in **Kurti Ilavnik** se nista poročila, ampak sta praznovala rojstni dan. Je bila čestitka prezgodaj?
 Opravičujemo se in čestitamo!

družba v Celju osamosvojila, Vas vprašujem, kdaj in s kakšnim pravnim aktom naj bi bilo to storjeno. Sprememba sedeža društva še ni ločitevno dejanje. V koledarju, ki je najbolj zvest spremljevalec dogodkov tudi iz družbenega življenja, tega sporočila o razdruževanju ni zaslediti. Sklicujete se na poročilo iz Koroškega Slovenca od 28. novembra 1934, toda ta dovolj jasno govori le o občnem zboru koroške Mohorjeve, to je odbora Mohorjeve za Koroško v Avstriji. Ta odbor je skrbel za nepremičnine, zlasti za matično hišo v Celovcu (ki je po begu ni bilo mogoče prodati), razpečeval mohorjeve iz Celja do leta 1940, ko je MD postala žrtev nacistične oblasti, ki je družbino delovanje na Koroškem najprej prepovedala in potem tudi ukinila ter premoženje zaplenila.

Sprejem novih družbinih pravil 5. novembra 1937 v Celovcu, ki ga tudi navajate, je lahko le enostransko dejanje odbora MD za Koroško, brez sporazumne ločitve od še vedno obstoječe in aktivne pravne osebe Mohorjeve družbe, čeprav begunke in zato s sedežem v Celju. Časi pred letom 1941 so bili v Sloveniji pravno normalni, da bi se lahko uredile pravno sporne zadeve z Družbo v Celju, ker se je istovetila z Družbo, ki je nastala 1852. leta, če je prvotna Družba pravno res še obstajala v Celovcu in ne v Celju, kot to želijo sedaj razumeti pri celovski Družbi!

Toda kontinuiteta življenja in delovanja celovsko-celjske Mohorjeve družbe, ki **neprekinjeno deluje od leta 1852**, je kristalno jasna. O njej govori tudi omenjeno družbino poročilo v Koledarju za leto 1937!

To, da današnja celovška Mohorjeva družba domuje v matični hiši prvotne Družbe, še ne pomeni, da je zato še tista prvotna iz leta 1852; je lahko le vnukinja, ki se je rodila po drugi svetovni vojni in prevzela dediščino begunke ter nadaljuje tradicijo „družine Mohorjevih“, to je prvotne celovsko-celjske in goriške družbe.

Mohorjani smo lahko le razočarani, da vnukinja ali najmlajša sestra odreka najstarejšemu v rodbini, ki vse življenje ni klonil in prenehal delovati, dejansko identiteto.

Gospod inž. Kattinig, tudi jaz sem inženir, zato Vas prosim za jasne in točne odgovore.

Dipl. ing. Boris Rebernik, Maribor

Nov Celovski zvon

Najnovejša številka Celovškega zvona prinaša nekaj zanimivih člankov o družbenih procesih (Igor Senčar: Civilna družba in demokracija, Mirko Križman piše o novi Evropi regij, Janko Štruc objavlja intervju z Dušanom Kolnikom, predsednikom nemškega društva Most v Mariboru, Anton Stres piše o katoliškem družbenem nauku na pogorišču komunizma, Vinko Ošlak se boji za demokracijo v Sloveniji). Sledijo še prispevki Wilhelma Bauma o Urabanu Jarniku, Anje Muck o Katoliški socialni akademiji, Cene Avguštin pa predstavlja kamnoseško delavnico v Peračici. France Pibernik se je pogovarjal s sestro pesnika Franceta Balantiča, Anton Trstenjak pa se spominja velikega Slovenca Josipa Vidmarja.

Z leposlovjem se ukvarjajo Vinko Ošlak, Alojz Rebula in pesnica Marija Avguštin Kokalj, slednja s katoliško obarvano poezijo (zelo dobro).

Novi termini sodniških uradnih dni:

v občini Šentjakob v Rožu: od 8.30 do 9.45 v matični dvorani;
 v občini Rožek: od 10.00 do 11.45 v občinski sejni dvorani – vselej tretji torek v mesecu.

Od negotovosti do ustvarjalne radovednosti

Žitrajški kulturni dom obnavljajo tudi z mednarodno pomočjo

Leta 1989 so mladi Žitrajčani sprožili zamisel o obnovi tamkajšnjega kulturnega doma. V ta namen so ustanovili kulturno društvo KUMST, v katerega so vključeni tako mladi slovensko kot nemško govoreči Žitrajčani. Predsednik je postal **Pavli Stern**, vodstvo projekta pa je prevzela **mag. Renate Matiassek**. Ta je v začetni fazi, ko je bilo treba prepričati ljudi v smotrnost projekta, premagala vse birokratske in psihološke ovire. Društvo KUMST, ki se ne navezuje niti na tradicionalno slovensko kulturno ustvarjalno tradicijo, niti ne na kulturo večinskega naroda, je prav gotovo novost v južnokoroški kulturni sceni.

„Od vsesplošne negotovosti in dvoma med ljudmi na začetku smo z našim triletnim delom uspeli, da sedaj med občani obeh jezikov prevladuje pozitivna radovednost,“ pravi Pavli Stern, predsednik društva in gonilna sila obnove kulturnega doma.

Društvo Kumst je načelno odprto vsem občanom, ne glede na narodnostno in jezikovno pripadnost. S tako usmerjenostjo skuša preseči tradicionalne meje med manjšino in večino. Dozdajšnja praksa potrjuje pravilnost te usmeritve, saj so člani društva v zadnjih treh letih opravili ogromno delo.

Obnova kulturnega doma je dejansko v zaključni fazi in Pavli Stern predvideva, da bodo letos dokončno uredili pritličje, do poletja 1993 pa bo dom v celoti obnovljen.

Material za obnovo je stal nad pol milijona šilingov, z akcijo 8000 pa so za leto dni zaposlili 4 delavce, ki so opravili osnovna dela. Če pristejemo še delo, ki so ga opravili člani društva in drugi prostovoljci, si šele lahko zamislimo dimenzije celotne obnove.

Pomembno vlogo pri obnovi žitrajškega kulturnega doma ima tudi sodelovanje društva KUMST s SCI (Service civil international). Ta je bil ustanovljen po prvi svetovni vojni z namenom, da bi se mladina ob konkretnih mirovnih akcijah spoznavala in tako prispevala k miru. SCI se še posebej prizadeva za ogrožene in diskriminirane skupine (etnične, jezikovne in socialne manjšine).

Prav zato SCI že od vsega začetka sodeluje pri obnovi žitrajškega doma. Vsako poletje so se akcije udeležili mladi iz domala vseh držav Evrope in ob konkretnem delu spoznavali tudi manjšinsko problematiko na Koroškem.

Letos pri obnovi iz SCI sodeluje 5 mladincev.

Kenneth Nieminen je iz Finske in ima finsko-švedske starše. Pravi, da je v primerjavi s Finsko, kjer živi švedska manjšina (6%) in po vsej

državi velja dvojezična vzgoja za večino in manjšino (!), situacija za Slovence na Koroškem slaba. Začuden je nad tem, da na Koroškem kljub ustreznim zakonom (7. člen ADP) narodnostne pravice koroških Slovencev niso uveljavljene v celoti.

Peter Korcsog je iz povsem drugačnega okolja. Je pripadnik madžarske manjšine v Romuniji, ki šteje pribl. 7% prebivalstva. Madžari v Romuniji imajo vse ustavne pravice, v dejanskem življenju pa jih nimajo. Romunska politika Madžare smatra za stalno „nevarnost“, kar ji služi za prikrivanje dejanskih problemov v državi. Politična kultura v državi je na zelo nizki stopnji. Proces demokratizacije potekajo zelo počasi. Madžari v Romuniji želijo živeti v sožitju z večinskim prebivalstvom in nimajo nikakršnih secesionističnih ali podobnih stremeljenj.

Cathy Janssens je iz Belgije, kjer pripada flamski narodni skupnosti. Pravi, da se Flamci prizadevajo za državno osamosvojitve, ker so odnosi z Valonci zelo napeti. Flamci se učijo tudi jezik Valoncev (francoščino) medtem ko Valonci flamščine ne. O koroških Sovencih je prvič slišala v Žitari vasi.

Toni Perez je po rodu Galicijan (španska regija ob meji s Portugalsko), živi pa v Barceloni. Poleg materinščine obvlada tudi katalonščino in španščino. Galicijani so se iz ekonomskih razlogov izselili in zaradi tega je njegova družina nekaj let živela v Nemčiji, zdaj pa v Kataloniji.

Jakob Villalba, vodja poletnega kampa v Žitari vasi je tudi iz Barcelone in je že tretjič na Koroškem.

Iz Koroške pa prihaja **Paul Sadjak**, doma iz Rude. Študira v Salzburgu. Sadjak je nemško govoreč, starši ga zaradi vzdušja v sedemdesetih letih niso prijavi k dvojezičnemu pouku. Pravi, da je šele ob delu v Žitari vasi podrobneje spoznal slovensko manjšino na Koroškem.

To so le bežni zapisi letošnjega mladinskega kampa v Žitari vasi. Mladi, večinoma študentje iz 5 evropskih držav, ob konkretni pomoči društvu KUMST spoznavajo tudi vprašanje slovenske manjšine na Koroškem. Ker tudi sami izhajajo iz podobnih okolij z manjšinsko-večinskim prebivalstvom, je žitrajški kamp tudi mesto, kjer mladi Evropejci izmenjavajo izkušnje in se v svoje države vračajo obogateni z zavestjo, da je vprašanje sožitja eno izmed temeljnih vprašanj evropskega preživetja.

Društvo KUMST je z obnovo kulturnega doma sprožilo več kot le obnovo stavbe...

M.S.

TRIBUNA BRALCEV

Spoštovano uredništvo SV!

Ker se Naš tednik izogiba objavi odprtega pisma celovški Mohorjevi, (glej NT od 10. junija!) in celovška MD odgovoru v dnevniku Slovenec, se kot naročnik Slovenskega vestnika obracam na vas s prošnjo, da objavite to pismo z edinim namenom, da se pri MD zganijo ter mnogim razočaranim in zvestim mohorjanom končno nedvoumno pojasnilo svoje ponašanje ter odnos do prvotne celovsko-celjske Mohorjeve družbe.

Izgovor uredništva NT 10. junija pa je lahko obenem tudi zgovoren dokaz in odgovor na sprenevedanje g. Kattniga v NT od 24. januarja: „da tednik NT Mohorjeva le tiska in da nima nobenega vpliva na njegovo vsebino.“

Obenem naj povem, da sem smatral za pošteno-korektno, da se obrnem na časopis, ki se tiska v Mohorjevi hiši; zato sedaj uredništvu SV hvala za razumevanje za pomoč, da pomaga resnici na dan. Tudi na javni protest dr. Zmaga Kumer „Ob pisanju o jubileju MD“ v Slovenscu nismo dočakali odmeva celovške MD!

Boris Rebernik, Maribor

Odprto pismo celovški Mohorjevi

Kmalu bomo v slovenski prestolnici, v osrednjem Cankarjevem domu, praznovali 140-letnico Mohorjeve družbe, a do danes nam vodstvo celovške Mohorjeve v zvezi z njihovo proslavo v Celovcu še ni dalo pojasnila, zakaj so na proslavi manjkali predstavniki Mohorjevih družb iz Celja in Gorice.

Vprašanje je bilo zastavljeno javno v začetku tega leta v Našem tedniku in Slovenscu. Vodstvo celovške MD v osebni gospodu prof. ing. Kattniga se je v svojem odgovoru v obeh časnikih (NT 24.1.92) spretno izognilo temu

temeljnem vprašanju, zato sem v dnevniku Slovenec 25. februarja gospodu Kattnigu polemično odgovoril ter prosil, naj nam pojasni vzrok za to „pomanjkljivost“ proslave; toda pojasnila, žal, do danes še nismo dočakali. To temeljno vprašanje celovški MD sedaj ponavljam v Našem tedniku, zakaj mnogi mohorjani, ki smo to „pomanjkljivost“ boleče opazili in ki še vedno boli, želimo in pričakujemo, da se razjasni in uredi.

To temeljno vprašanje se še bolj upravičeno potrjuje zaradi koincidence (sovpada) z vsebino slavnostne izdaje Našega tednika, ki na straneh „Pozdravne besede“ k jubileju tudi ni pritegnil predstavnikov MD iz Celja in Gorice. Vse to meče na ta dogodek in odnos zelo žalostno luč.

In sedaj k omenjenemu odmevu predstavnika celovške MD, gospoda Kattniga.

V zvezi z omenjeno koincidence se v odgovoru čudite, in to vprašanje v zvezi z Našim tednikom omenjate kot „nerazumljivo“, češ, časopis Mohorjeve družbe le tiska v svoji tiskarni. Ker poznam Mohorjevo hišo, vem, da se srečujete na skupnih hodnikih, kjer živite in delate kot velika družina, pa da niste imeli nič zraven pri pripravi slavnostne izdaje Našega tednika? Prav, pa naj Vam pomagajo z odgovorom pri uredništvu Našega tednika, saj ste vsi Mohorjevi udje.

Za uvod ste uporabili odgovor na vprašanje o zgodovinskem prehitvanju na zelo posrečen način. S primerjavo, kako utemeljujete svoj odgovor, ste si žal nastavili tudi past. Za primerjavo ste uporabili aktualno debato o splavu v zvezi s sprejemanjem ustave v Sloveniji. Sprašujete se, uglašeno s splavom, kdaj se začne življenje, ob rojstvu ali spočetju, in pri tem merite na spočetje. To drži, toda odgovorite mi, prosim, ali vam je znano, če kje vpisujejo v dokumente datum početja? Od osebnih praznikov, kolikor vem, praznujemo le godove in rojstne dneve in ne kdaj in kje so nas starši spočeli.

Na vprašanje o kontinuiteti prvotne celovsko-celjske Mohorjeve, pa predlagam, da si osvežimo zgodovinski spomin iz zapisa o življenju in delu MD iz še „neobremenjenih“ časov, in sicer iz njenega koledarja za leto 1937, stran 36, pod naslovom „Glasnik MD“, kjer Družba razlaga svojim udom – naročnikom svoje težave po begu iz Celovca.

Na Vašo trditve, da se je Mohorjeva

Tisoč navijačev ob prvi zmagi SAK

SAK - FAC/Breže 1:0

Slovenski atletski klub je prvo prvenstveno tekmo nove nogometne sezone začel z obema novima igralcema, ki sta igrala že v zvezni ligi. Presenetljivo pa je bilo, da sta Lojze Sadjak in Hans Gröss igrala v sredini, čeprav je eden branilec, drugi pa napadalec. Tudi trener dr. Ivan Ramšak je spet igral, a bo mesto v sredini „prepustil mlajšim, ko bodo ti več „letali“.

Medtem ko bo torej sledilo še nekaj poskusov za sestav prave formacije v sredini, je v obrambi in napadu vse jasno. Kljub temu, da so napadalc Brež na petkovi tekmi imeli dve ali tri velike priložnosti za zadetek (enkrat celo strel v prečko), je obramba bolj zrela kot v lanski sezoni, predvsem zaradi težjih tekem v tekmovanju za vstop v drugo zvezno ligo. Navijači pa si želijo vrnitev Mihe

Kreutzta, ki je bil vedno gonilna sila ekipe.

Napadalc so bili nevarni kot vedno, in če bi Urschitz že v prvem polčasu prejel več podaj, bi zagotovo že pred odmorom zatresel nasprotnikovo mrežo. Tako pa mu je to uspelo šele deset minut pred koncem tekme: v kazenskem prostoru je s prsi zaustavil žogo in preigral dva branilca ter s petih metrov poslal žogo mimo vratarja v gol.

Trener Brež Lojze Jagodič se je po tekmi jezil, saj se je moštvo pod njegovim vodstvom okrepilo in je v Celovcu pričakovalo več. V tekmi se je poznala tudi njegova roka: trije rumeni in rdeči karton (82. Koban) za Breže, pri SAK pa rumena za Francija Sadjaka in Hoberja.

Nadaljnja tekma SAK je bila že včeraj. V prvem kolu za avstrijski pokal so slovenski nogometaši gostovali v Trgu.

Postava: Preschern; F. Sadjak, Savič, Pappler; Čertov, Ramšak, L. Sadjak, Gröss (62. M. Sadjak); Urschitz (89. Lippusch), Hober, Blajs. **Gol:** Urschitz (80.), 1000 gledalcev.

SAK pod 19 - FAC/Breže pod 19 - 2:4

Moštvo SAK pod 19, sicer okrepljeno z igralci prve ekipe (Lippusch, Kert, Buchwald, Wieser in Šmid), je gladko izgubilo, nenazadnje zaradi pristranskega sodnika Steinacherja (sic!). Za SAK je dvakrat zadel Lippusch.

Tončija Blajsa so branilci Brež lahko ustavili samo s prekrški.

V soboto pa zares!

V prejšnji številki smo poročali o spremembah pri nogometnih klubih pred novo sezono. Ta vikend se bo začelo prvenstvo v spodnjih ligah in v nižjih razredih. V prvem razredu, skupina D, tekmujeta Globasnica in Dobrla vas, ki jiju danes predstavimo.

Globasnica

Novi predsednik Bernard Sadovnik si z mladimi talenti in novim trenerjem iz Slovenije obeta vzpon nogometa v občini. Kar pet obetavnih igralcev je prišlo od moštva SAK-pod-19.

Novi: S. Sadjak, J. Tratar, P. Pasterk, J. Smrečnik, P. Ratschnig (vsi SAK).

Odšel: Ewald Pajančič (Vetrinj).

Dobrla vas

Dobrolčanom je uspelo pridobiti dve „stari sablji“, ki sta že pred leti očarala navijače, Marjana Velika in Manfreda Luschniga.

Novi: M. Velik (Treibach), M. Luschnig (Žitara vas), M. Hobel, R. Urh (oba Rikarja vas), R. Opietnik, E. Roscher (oba nazaj z Dunaja), H. Precounig (Pliberk).

Odšel: Jozi Mischitz (Pliberk).

Naročite in širite „Slovenski vestnik“

Prvi gol: Werner Urschitz

Poletni šah

Odprtega turnirja v Šentvidu se je pretekli teden udeležilo rekordno število šahistov, namreč kar 174 iz šestih držav. Zmagal je Slovenec Leon Mazi, sicer igralec beljaške Admirare, s 7,5 točke iz devetih partij.

Šahisti SŠZ Dunja, Aleksander in Ivan Lukan pa so zbrali po 3 točke, čeprav so vseskozi igrali s šahisti z večjim številom Elo-točk.

Vroč kolo

Koroško deželno prvenstvo v kolesarjenju je v skupini juniorjev odločil v svojo prid maturanat slovenske gimnazije Peter Wrolich.

V vožnji okrog Uršle gore je bil njegov edini nasprotnik poletna vročina. Že po prvi polovici proge se je Wrolich s klubskim kolegom Müllneritschem od ARBÖ Coca-Cola Beljak poslovil od skupine, do cilja pa je pustil za seboj še tekmeča.

BILČOVSKÉ TURISTIČNE RAZGLLEDNICE

